

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ДЕПРЕСИВНОСТІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

Юність – період розвитку людини, що свідчить про перехід від підліткового віку до самостійного дорослого життя. Хронологічні межі юності визначаються в психологічній науці по різному. Частіше дослідники виокремлюють ранню юність, тобто старший шкільний вік від 15 до 18 років, та пізню юність від 18 до 23 років.

У ранній юності формуються пізнавальні й професійні інтереси, необхідність у праці, здатність будувати життєві плани, суспільна активність. В юнацькому віці відбувається остаточне подолання властивої попереднім етапам онтогенезу залежності від дорослих та починається самоствердження особистості. Щодо відносин з ровесниками разом зі збереженням провідної ролі колективно – групових форм спілкування важливими стають індивідуальні взаємини та прихильності

В зарубіжних дослідженнях відомі різні теорії юності. Біологізаторські теорії розглядають юність перш за все як певний етап еволюції організму, вважаючи, що саме біологічні процеси росту детермінують всі інші ознаки. Психологічні теорії спрямовують свою увагу на закономірностях психічної еволюції, характерних рисах внутрішнього світу й самосвідомості.

Психоаналітичні теорії бачать цей період як певний етап психосексуального розвитку й розглядають з точки зору внутрішнього процесу розвитку людини як індивіда або як особистості. Цей розвиток відбувається по різному, в залежності від соціально – культурного оточення.

Соціальні теорії юності розглядають її як певний етап соціалізації, перехід від залежного дитинства до самостійної й відповідальної діяльності дорослого. Увага дослідників сконцентрована на тих соціальних

ролях, які потрібно засвоїти, на формуванні його ціннісних орієнтирів, проблемах пов'язаних зі вступом до дорослого діяльнісного життя.

Фізичний розвиток сприяє формуванню навичок та вмінь при оволодінні певними видами праці, заняттям спортом, дає змогу обрати професію з більш ширшого її переліку. Також, фізичний стан має неабиякий вплив на розвиток деяких якостей особистості. Усвідомлення своєї фізичної сили, привабливості, наявності здорового організму впливає на формування адекватно високої самооцінки, впевненості в собі, життєрадісності, й навпаки, наявність проблем у цій сфері викликає занижену самооцінку, негативні думки, песимізм та замкнутість.

Проте, статевая зрілість не свідчить про соціальну зрілість. Тобто, змістом юнацького віку є перехід на етап соціальної зрілості, а саме увійти до дорослого життя, засвоїти ті норми та правила які вже панують у сформованому суспільстві.

У цьому віці юнак опиняється у позиції між «дорослим» та «дитиною». Про стан дитини свідчить залежність від дорослих, які ще визначають зміст та направленість діяльності, але це вже відрізнитися від тієї форми, що була раніше. Життєдіяльність у юнацькому віці починає якісно й кількісно змінюватися, виникає все більша кількість соціальних ролей, які потребують самостійності та відповідальності. Увага спрямовується на вибір професійного напрямку, а дехто вже, навіть, намагається спробувати свої сили знайшовши невеликий підробіток. Проблема полягає в тому, що з однієї сторони до юнака відносяться як до дорослого, звертають увагу на його обов'язки та відповідальність, з іншої – потребують слухняності, контролюють. В цей момент відбувається не усвідомлення своєї позиції, можуть виникати труднощі у взаємодії зі світом та самим собою.

Провідна діяльність раннього юнацького віку – це професійне самовизначення. Психологічною основою для самовизначення в ранній

юності є потреба зайняти внутрішню позицію дорослої людини, усвідомити себе як повноцінного учасника суспільства, тобто потреба сформулювати чітке розуміння себе, своїх сил, місця та смислу у житті. Вибір майбутньої професійної діяльності є центром процесу самовизначення. Проте, проблемною ситуація постає, коли спроби самовизначення та бачення життєвого шляху обмежуються обранням вищої навчальної школи, отриманням роботи та заробітної плати. В ролі внутрішніх умов вибору виступають світосприйняття, що ще формується, узагальнена форма самосвідомості, що проявляється в прагненні з позиції тих цінностей, які панують у даному суспільстві, також власного «Я», виражається у почутті власної неповторності.

Важливим є моральний розвиток юнака, що відбувається при поєднанні таких компонентів: соціального оточення, виховання та самовиховання. Основні функції морального розвитку направлені на внесення у свідомість людини знань про моральні принципи й норми суспільства. На тлі цього важливого механізму формуються ціннісні орієнтири, що й в подальшому детермінуватимуть активні дії.

Отже, юність – складний період формування морального свідомого, вибудовування ціннісних орієнтирів й ідеалів, стійкого світогляду, громадянських якостей особистості. Складні та відповідальні задачі, що постають перед особистістю в цьому віці, у разі негативних соціальних умов можуть призвести до гострих психологічних конфліктів й глибоких переживань, кризовому проходженню цього вікового етапу, до різноманітних відхилень в поведінці юнаків, які будуть проявлятися у розходженні з визначеними соціальними нормами.